

NN woordenschat antwoorden 2

Nederlands (Hogeschool Rotterdam)

Nieuw Nederlands **6^e editie**

Antwoorden Leerwerkboek 4-5-6 vwo

Cursus 5 Woordenschat

Inhoud

Cursus 5 Woordenschat

1 Woordraadstrategieën.....	3
2 Griekse en Latijnse woorddelen, woorden en uitdrukkingen.....	5
3 Moeilijke woorden.....	10

Cursus 5 Woordenschat

1 Woordraadstrategieën

Opdracht 1

1 mentaal	geestelijk – tegenstelling
2 verhullen	niet openlijk zeggen; verbergen – tegenstelling
3 repressie	onderdrukking – voorbeeld; woorddelen (pressie = druk; re- = tegen)
4 adequaat	passend; zoals nodig is – voorbeeld; omschrijving
5 loyaal	trouw – voorbeeld (van het tegendeel)
6 reduceren	terugdringen – synoniem
7 attitude	houding – synoniem; kennis van het Engels, het Frans (attitude)
8 ongenoegen	ontevredenheid – omschrijving
9 saboteren	met opzet laten mislukken – voorbeeld
10 parallellen	overeenkomsten – voorbeeld
11 consensus	overeenstemming – synoniem; woorddelen (con = samen; sens- = gevoel)
12 drastische	ingrijpende; rigoureuze – tegenstelling

Opdracht 2

1 onmiskenbaar	zeer duidelijk; niet te missen – omschrijving; woorddelen (niet te miskennen)
2 bonte	gekleurde; met veel (opvallende) kleuren – omschrijving; afbeelding
3 vergaren	verzamelen – synoniem
4 uniformiteit	eenvormigheid – woorddelen (uni- = één)
5 uniek hetzelfde ...')	enig in zijn soort – omschrijving; context ('geen specht klinkt
6 potentiële	mogelijke; in aanmerking komende – synoniem; context
7 rivalen	concurrenten – synoniem
8 zint (van het ww. zinnen)	bevalt – synoniem
9 negeren	contact uit de weg gaan; net doen alsof iemand/iets er niet is – tegenstelling; woorddelen (negatief = afwijzend)
10 ornithologen	vogelkundigen – synoniem
11 analyses	zorgvuldige ontleding(en) – omschrijving/definitie
12 brachten	maakten duidelijk – omschrijving; woorddelen (de afzonderlijke aan het licht woorden in 'aan het licht brengen')
13 patronen	regelmatigheden – synoniem; tegenstelling
14 frequentie	bepaald aantal per tijdseenheid – omschrijving/definitie
15 individuele	op zichzelf staande; van of voor ieder afzonderlijk – woorddelen (individu = eenling; zelfstandige, afzonderlijke figuur)
16 vitaal	fit en krachtig – omschrijving
17 leken	ondeskundigen – tegenstelling
18 relatief	betrekkelijk – synoniem
19 diensgevolg	daardoor – synoniem; woorddelen (dien = datgene → gevolg van datgene)
20 ietwat	een beetje – omschrijving
21 veerkrachtig	elastisch – synoniem
22 al naargelang	afhankelijk van – context; voorbeeld
23 intensiteit	sterkte; heftigheid – omschrijving

Noordhoff Uitgevers

Nieuw Nederlands 6^e editie 4-5-6 vwo Antwoorden 5 Woordenschat

24 proviand

25 gaat gepaard
met

voedsel – voorbeeld

gaat samen met – woorddelen (gepaard met = vormt 'een paar'
met)

2 Griekse en Latijnse woorddelen, woorden en uitdrukkingen

Opdracht 1

1 democratisering	proces waarbij 'het volk' inspraak krijgt en meebeslist
2 telescoop	instrument waarmee je heel ver in het heelal kunt kijken; zeer sterke verrekijker
3 pseudoniemen	schuilnamen; verzonnen namen waaronder iemand iets publiceert
4 megalomaan	wat getuigt van grootheidswaanzin
5 microkrediet	financiering op kleine schaal
6 alternatief	vervanging; andere mogelijkheid; wat in de plaats kan komen van iets
7 anoniem	zonder (je) naam te noemen; waarvan de naam niet bekend is
8 potentie	mogelijkheid

Opdracht 2

1 Bijvoorbeeld:	
agorafobie	pleinvrees
kynofobie	angst voor honden
xenofobie	angst voor het vreemde / vreemdelingen
psychologie	wetenschap die zich bezighoudt met de menselijke psyche
archeologie	oudheidkunde
sociologie	wetenschap die zich bezighoudt met de menselijke samenleving
bibliomanie	verzothed op boeken
kleptomanie	onbedwingbare neiging om te stelen
nymfomanie	verhoogde geslachtsdrift bij vrouwen
biochemie	tak van de scheikunde die zich bezighoudt met de omzettingen van stoffen in levende organismen
biodiversiteit	verscheidenheid aan levende soorten
biografie	levensbeschrijving
monosyllabisch	eenlettergrepig
monoloog	alleenspraak; vrij lang deel van een toneelstuk of een gesprek dat door één acteur of persoon wordt gereciteerd of gezegd
monotonie	eentonigheid
2 Eigen lijstjes en betekenissen.	

Opdracht 3 en 4

1 exclusief	met uitsluiting van alle dingen of mensen; bijzonder; speciaal bedoeld voor iets of iemand
2 innovatie	vernieuwing (vaak in technische zin)
3 autodidact	iemand die zichzelf van alles geleerd heeft zonder een opleiding te volgen
4 anarchistisch	geen staatsgezag aanvaardend
5 prototype	eerste exemplaar van een nieuw product
6 destructief	ondermijnend; kapotmakend
7 collectieve	gemeenschappelijke; wat geldt voor een grote groep
8 expliciet	uitdrukkelijk; nadrukkelijk
9 monogamie	het samenleven met één vaste partner (gamie = huwelijk)

- 10** symbiose samenleven van twee ongelijksoortige organismen die daar beide voordeel van hebben
- 11** diagnose het vaststellen van een ziekte (dia = door; gnosis = kennis, vergelijk het Engelse 'to know')
- 12** extramurale zorg zorg aan patiënten die niet in ziekenhuizen en verpleeghuizen verblijven (extra = buiten; mura = muur)

Opdracht 5

- 1** antidepressiva *g* middelen die neerslachtigheid onderdrukken of voorkomen
- 2** crescendo *i* toenemend; stijgend; langzaam sterker wordend
- 3** data *d* gegevens
- 4** essentie *k* wezen; hoofdzaak
- 5** exemplarisch *a* als voorbeeld; bij wijze van voorbeeld
- 6** expressief *j* veelzeggend; met een sterke uitdrukking
- 7** focus *c* datgene waar je je op concentreert; brandpunt
- 8** imago *b* beeld dat mensen van iets of iemand hebben
- 9** legitiem *l* wettig; rechtmatig
- 10** medium *f* middel (om informatie te verspreiden)
- 11** oratie *h* redevoering; toespraak; (ook:) eerste openbare college van een hoogleraar
- 12** therapie *e* geneeswijze; manier om psychische en fysieke aandoeningen te genezen

Opdracht 6 en 7

- 1** juist; humaan menselijk
- 2** onjuist; impulsief zonder erover na te denken
- 3** juist; elite bevoorrechte klasse
- 4** onjuist; provoceren uitdagen; (proberen) uit (te) lokken
- 5** onjuist; feministisch strijdend voor vrouwenrechten
- 6** juist; intercontinentaal tussen verschillende continenten / werelddelen
- 7** juist; intentie plan; bedoeling
- 8** onjuist; generaliseren veralgemeniseren; iets specifiek van toepassing verklaren op een groter geheel

Opdracht 8

- 1** ad hoc *j* voor de zaak; voor dit doel in het bijzonder
- 2** ad rem *c* gepast; ter zake; (ook:) gevat
- 3** alter ego *b* andere kant van jezelf; tweede ik
- 4** casu quo (c.q.) *d* in het zich voordoende geval
- 5** communis opinio *a* algemene mening; opvatting van de gemiddelde burger
- 6** conditio sine qua non *g* noodzakelijke voorwaarde
- 7** contradictio in terminis *i* term die een innerlijke tegenspraak bevat
- 8** corpus delicti *k* voorwerp waarmee een misdrijf is gepleegd
- 9** cum laude *f* met lof
- 10** cum suis (c.s.) *e* met de zijnen
- 11** Deo volente (D.V.) *l* zo de Heere wil
- 12** ex aequo *h* op gelijke hoogte

Opdracht 9

- 1** juist
- 2** onjuist
- 3** juist
- 4** juist

5 onjuist

6 juist

7 juist

8 onjuist

Opdracht 10

1	modus operandi	/ werkwijze
2	mutatis mutandis	c met de veranderingen die nodig zijn bij een andere toepassing
3	nota bene (NB)	b let goed op
4	persona non grata	h ongewenst persoon
5	postscriptum (PS)	e naschrift; toevoeging in een brief of mail ná de handtekening
6	primus inter pares	a de eerste onder zijns gelijken
7	pro Deo	k voor niets; zonder financiële vergoeding
8	stante pede	d meteen; op staande voet
9	status quo	i toestand waarin zich iets bevindt; bestaande toestand
10	sub rosa	j vertrouwelijk; in vertrouwen
11	tabula rasa	g onbeschreven blad; schone lei
12	terra incognita	f onbekend land; zaak waarvan men niets weet

Opdracht 11

- 1 juist
2 juist
3 juist
4 onjuist
5 juist
6 onjuist
7 onjuist
8 onjuist

Opdracht 12

1	Carpe diem	i Pluk de dag.
2	Divide et impera	j Verdeel en heers.
3	Errare humanum est	k Vergissen is menselijk.
4	In vino veritas	n Wie dronken is, laat zijn ware aard zien (letterlijk: in wijn de waarheid)
5	Memento mori	d Gedenk te sterven.
6	Mens sana in corpore sano	c Een gezonde geest in een gezond lichaam.
7	Morituri te salutant	o Zij die gaan sterven, groeten u.
8	Nil volentibus arduum	h Niets te moeilijk voor hen die willen.
9	Nomen est omen	b De naam is een voorteken.
10	Pecunia non olet	e Geld stinkt niet.
11	Ora et labora	a Bid en werk.
12	Quo vadis?	/ Waarheen gaat gij?
13	Si vis pacem, para bellum	m Wie de vrede liefheeft, wapene zich ten oorlog.
14	Vanitas vanitatum, omnia vanitas	f Ijdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid.
15	Veni, vidi, vici	g Ik kwam, zag en overwon.

Opdracht 13

- 1 Mario verdient enorme bedragen met illegale handel in exotische dieren, maar als je hem daarop aanspreekt, zegt hij schouderophalend: 'Pecunia non olet'.
2 Wees doordrongen van de eindigheid van het bestaan: 'Memento mori'.
3 Mevrouw Treur is niet bepaald het zonnetje in huis: 'Nomen est omen'.

Noordhoff Uitgevers

4 Zijn acteertalent was beperkt, maar hij heeft op wilskracht de top bereikt: 'Nil volentibus arduum'.

5 Tim is een echte levensgenieter. Zijn motto is dan ook 'Carpe diem'.

6 Na zo'n dag achter de laptop is het heerlijk om even een stuk te rennen: 'Mens sana in corpore sano'.

7 Tijdens de Koude Oorlog wilden sommigen meer geld voor defensie onder het motto: 'Si vis pacem, para bellum'.

8 Een kapitale fout die mensenlevens kost, kun je niet goed praten met de doodoener 'Errare humanum est'.

Opdracht 14 (bron veelal Wikipedia)

1 Divide et impera: 'Verdeel en heers' duidt op de tactiek om vijanden of tegenstanders tegen elkaar uit te spelen, zodat zij niet tegen jou gaan samenspannen. De Latijnse spreuk wordt toegeschreven aan Philippus II van Macedonië (382 v. Chr. - 336 v. Chr.). Philippus zou de tactiek van 'verdeel en heers' hebben toegepast in zijn strijd tegen de Griekse stadstaten. Ook Macchiavelli beschreef begin zestiende eeuw het principe van 'verdeel en heers' in zijn boek 'Il Principe' ('De vorst' of 'De heerser').

2 Mens sana in corpore sano: een citaat uit een satirisch gedicht van de Romeinse dichter Juvenalis (ca. 60 - ca. 140). Er wordt tegenwoordig altijd een verband gelegd tussen 'gezonde geest' en 'gezond lichaam', maar dat is waarschijnlijk niet wat Juvenalis bedoelde. In zijn gedicht noemt hij beide zaken wenselijk, zonder een directe relatie te leggen. We mogen wensen dat we 'een gezonde geest' hebben én 'een gezond lichaam'. Een variant is 'Anima sana in corpore sano'. Een bekende fabrikant van sportschoenen en -kleding heeft zich de beginletters van de woorden in deze spreuk toegeëigend om die als merknaam te gebruiken: Asics. De studievereniging voor sportstudenten aan de Hanzehogeschool in Groningen heet Mesacosa. Die naam gebruikt de beginletters van de uitspraak van Juvenalis (zonder het woordje 'in').

3 Morituri te salutant: uitspraak (voorafgegaan door 'Ave Caesar': 'Gegroet, Keizer') die gladiatoren zouden hebben gedaan voordat zij de gevechten aangingen die als schouwspel diens deden en waarin zij vaak de dood vonden; overigens wordt ernstig betwijfeld of de uitspraak ook daadwerkelijk gedaan is.

4 Pecunia non olet: Keizer Vespasianus voerde belastingen in op het openbaar toilet. Zijn zoon Titus protesteerde daartegen. Toen het geld binnenkwam, hield de keizer zijn zoon een muntstuk onder de neus en vroeg of dat stonk. 'Nee', zei Titus. 'En toch komt het uit het urinoir', antwoordde Vespasianus: 'Geld stinkt niet'.

5 Ora et labora: de spreuk zou afkomstig zijn van de monnik Benedictus van Nursia (grondlegger van de orde der Benedictijnen die de regel 'ora et labora' volgen); volgens Benedictus waren bidden en werken de enige taken voor een monnik; in die tijd (rond 500 na Chr.) was dat 'werk' voor monniken bijzonder, omdat dat normaal gesproken door slaven en lijfeigenen werd gedaan.

6 Quo vadis: De apostel Petrus zou tijdens de christenvervolgingen door keizer Nero de stad Rome zijn ontvlucht. Volgens sommige bronnen kreeg hij op zijn vlucht een visioen. Hij zag Jezus met een kruis richting Rome lopen. Toen vroeg Petrus: 'Quo vadis, Domine?', waarop Jezus antwoordde dat hij naar Rome ging om opnieuw gekruisigd te worden. De reden zou zijn geweest dat Petrus volgens Jezus niet goed voor zijn lammeren zorgde. Daarop besloot Petrus terug te keren naar Rome en de christengemeente daar te ondersteunen.

7 Vanitas vanitatum, omnia vanitas: Dit is een spreuk uit de Bijbel (Prediker 1:2). Wat volgt is: 'Welk voordeel heeft de mens van al zijn zwoegen, waarmee hij zich aftobt onder de zon?' In algemene zin wijst 'Prediker' (in wie sommigen de wijze koning Salomo zien) op de vluchtigheid, de zinloosheid en de raadselachtigheid van het bestaan. Overigens is er over de vertaling van het Hebreeuwse woord *hèbèl* (dat in het Nederlands

Noordhoff Uitgevers

Nieuw Nederlands 6e editie 4-5-6 vwo Antwoorden 5 Woordenschat

altijd met 'ijdelheid' is weergegeven) al heel wat gesteggeld en geschreven. In de kern betekent het woord 'damp'.

8 Veni, vidi, vici: Deze uitspraak zou door Caesar (100 – 44 v. Chr.) zijn gedaan in een brief aan de Senaat. Hij doelde daarmee op zijn snelle overwinning in de slag om Zela (47 v. Chr.). De term verwijst dan ook naar een overtuigende overwinning na een korte strijd.

Noordhoff Uitgevers

3 Moeilijke woorden

Opdracht 1

1 decennia	tientallen jaren – omschrijving
2 ten laste gelegd	beschuldigd van – context; woorddelen (last = (hier) beschuldiging; denk ook aan 'bewijslast')
3 liquidatie	moord – synoniem
4 amper	nauwelijks – synoniem; context
5 recente	onlangs gebeurde; korte tijd geleden (gepleegde) – omschrijving
6 kanttekeningen	opmerkingen; commentaar; kritiek – woorddelen (aantekeningen die je in de kantlijn maakt)
7 neveneffect	bijwerking; onbedoeld gevolg – woorddelen (neven = naast; bij; denk ook aan 'nevenfunctie')
8 analyse	nauwgezet onderzoek – omschrijving
9 faciliteert	stelt in de gelegenheid om; vergemakkelijkt – kennis van het Frans ('facile' = gemakkelijk)
10 ondermijnt	tast het fundament aan; beschadigt – context; woorddelen (mijn = een onderaardse gang; ondermijnen = een onderaardse gang maken waar ontplofbare stof wordt ingegraven om een versterkte plaats op te blazen)
11 fascinatie	het geboeid zijn; grote interesse – context; voorbeeld
12 kornuiten	vrienden – voorbeeld; context
13 grondlegger	oprichter – woorddelen (grond = basis, fundament)
14 concern	groot bedrijf – kennis van het Engels ('concern'); voorbeeld
15 en consorten	en de zijnen – voorbeeld; context
16 opzienbarende	sensationele; heel bijzondere en uitzonderlijke – woorddelen (opzien = waar iedereen naar kijkt; baren = doen geboren worden, laten ontstaan)
17 onroerend goed	panden (huizen, kantoren etc.) – synoniem
18 lucratief	veel winst opleverend – context; omschrijving
19 commercie	handel met duidelijk winstoogmerk – voorbeeld; context
20 krijgt waar voor z'n geld	krijgt datgene of zelfs meer waarvoor betaald is; wordt beslist niet teleurgesteld – woorddelen (waar = koopwaar, goederen)
21 ongegeneerd	schaamteloos – woorddelen; kennis van het Frans ('gêne' = schaamte)
22 structurele	wat regelmatig voorkomt en/of terugkeert – woorddelen (structuur); voorbeelden
23 onderbelicht	wat te weinig aandacht krijgt – woorddelen (onder = te weinig; belicht = waar licht op valt)
24 onthutsend	verbijsterend – voorbeeld
25 gerenommeerde	zeer bekende; goed bekend staande – voorbeelden
26 cliché	afgezaagde uitspraak – voorbeeld
27 witteboordencriminaliteit	misdaaden gepleegd door hogere functionarissen (mensen met een hogere sociale status) vanachter hun bureau – voorbeelden; omschrijving/definitie
28 perspectief	gezichtspunt – context

Noordhoff Uitgevers

29 duiding betekenis – context; woorddelen (duiden = betekenis geven)
30 beteugelen in toom houden; onder controle brengen – woorddelen
 (teugel = leren riem die je gebruikt bij het paardrijden)

a dossier verzameling papieren met gegevens over één zaak of één persoon
b billijken goedkeuren; gepast vinden
c nuancering fijn onderscheid; iets meer afgewogen voorstelling van zaken
d conjunctuur niveau van maatschappelijke welvaart
e infiltratie binnendringing
f vetes ruzies
g absurd onzinnig; dwaas; niet logisch en heel onverstandig
h witwassen illegaal verkregen geld (zwart geld) in omloop brengen

Opdracht 2

1 geaccentueerd - onderbelicht
2 vrijlaten - beteugelen
3 ongeïnteresseerdheid - fascinatie
4 onvoordelig - lucratief
5 steunen - ondermijnen
6 incidenteel - structureel

Opdracht 3

Tekst 2

1 geëngageerd maatschappelijk betrokken – omschrijving
2 signaleren opmerken; aan de orde stellen – woorddelen (signaal)
3 concrete niet abstracte; werkelijk bestaande; tastbare – voorbeeld
4 doorgaans meestal – context
5 karakteriseren kenschetsen; typeren – woorddelen (karaktertrek = kenmerk, iets wat typisch bij iemand hoort)
6 charisma uitstraling – synoniem
7 evident (over)duidelijk – synoniem
8 contemporaine hedendaagse – synoniem
9 populist iemand die met slimme retoriek (een gewiekste manier van praten en redeneren die de mensen aanspreekt) sluimerende ontevredenheid onder het volk aanwakkert – omschrijving/definitie
10 demagogie wat volksmenners doen; volksmennerij; poging om met retoriek het gedrag en de denkwijze van het volk te beïnvloeden – context; omschrijving; woorddelen (demos = volk; agogie = begeleiding van mensen in hun sociale omgeving, manier om gedrag te beïnvloeden)
11 dissidenten mensen die zich tegen de leiding keren en geen meelopers zijn – tegenstelling
12 gelokaliseerd gesitueerd; op een bepaalde plaats aanwezig – woorddelen (lokaal = plaatselijk)
13 futuristisch toekomstig; op de toekomst gericht – tegenstelling; kennis van het Engels ('future' = toekomst) en het Frans ('futur' = toekomst)
14 diens van hem afkomstig; zijn (bez.vnw) – context
15 lijvige forse – synoniem
16 ambitieuze ijverig; sterk strevend naar een te bereiken doel – woorddelen (ambitie = sterke wil om iets te bereiken)
17 initiatief voorstel of handeling waarmee je iets in gang zet – voorbeeld

Noordhoff Uitgevers

18 efficiënt	doelmatig – voorbeeld
19 dystopische	onheilspellende; als van een zeer negatieve (toekomstige) samenleving – woorddelen (dys- = niet; utopie = ideaal; Utopia = ideale plaats of samenleving)
20 dient te	moet – synoniem; context
21 genuanceerd	niet-eenzijdig; van twee of meer kanten bekeken – omschrijving; woorddelen (nuance = een niet zwart-wit beeld, kanttekening, opmerking die laat zien dat je zaken ook wat anders kunt bekijken)
22 visie	ruime blik; zienswijze – context; woorddelen (visueel = wat met zien te maken heeft)
23 kennelijk	blijkbaar; klaarblijkelijk – context; woorddelen (kennen, leren kennen; dus: zoals we uit zijn woorden kunnen opmaken)
24 laatdunkend	denigrerend; negatief – voorbeeld
25 stigma	stempel; ongunstig label – voorbeeld
26 ironisch	niet serieus; grappig en spottend – context; omschrijving
27 zich veroorloven	zichzelf toestaan of gunnen – context; voorbeeld
28 missie	drang om een boodschap over te brengen – omschrijving
29 invalshoek	manier van bekijken – woorddelen (invallen; hoek; dus: het licht vanuit een bepaalde plek op iets laten vallen)
30 impact	effect; invloed – synoniem; omschrijving; kennis van het Engels ('impact')
a parabel	symbolisch verhaal waaruit je kunt leren hoe je moet leven; gelijkenis
b impliciet	zonder het uitdrukkelijk te zeggen of te noemen
c afkalvende	steeds minder wordende; steeds verder verdwijnende
d relevante	van belang; wat ter zake doet; toepasselijke
e acute	plotseling opkomende; in scherpe vorm optredende
f signatuur	manier van denken en optreden; kenmerkende aard
g moralist	iemand die anderen er voortdurend op wijst 'hoe het hoort'
h meedogenloos	zonder medelijden; hardvochtig
i illusies	hoopvolle gedachten die vaak niet uitkomen
j cumulatieve	zich opstapelende

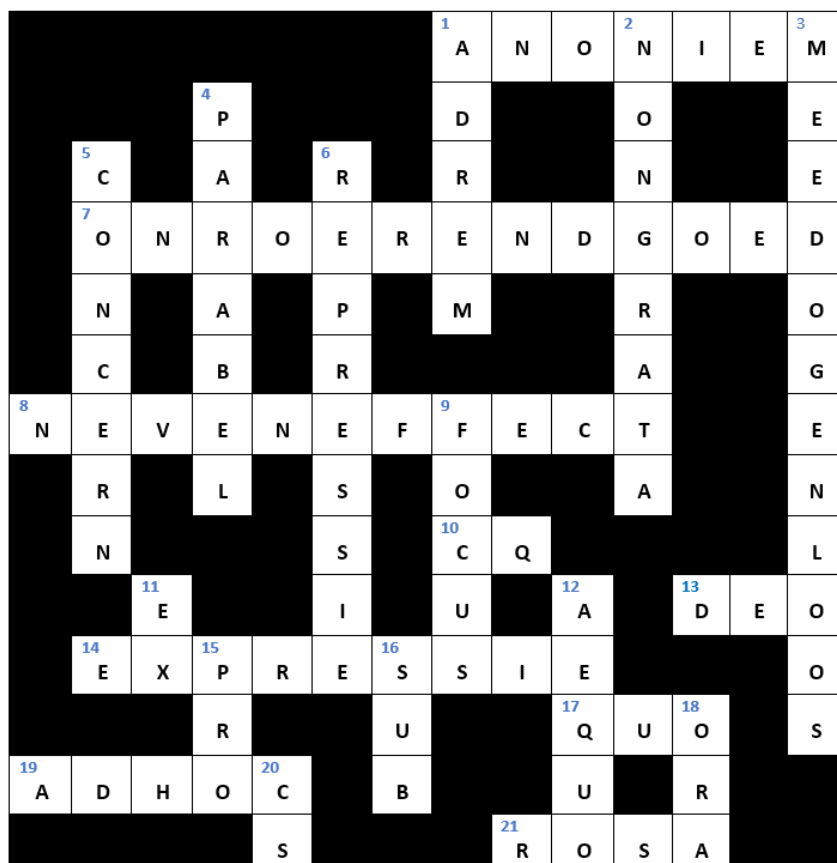
Opdracht 4

- Als je het probleem vanuit een andere **invalshoek** bekijkt, vind je waarschijnlijk wel de oplossing.
- Wie **efficiënt** werkt, houdt steeds het doel van zijn bezigheden goed in de gaten.
- In de wintermaanden **signaleren** we meer ziekteverzuim onder de werknemers.
- Zijn de opmerkingen van Anna serieus of bedoelt ze die **ironisch**?
- De gevierde toneelspeler heeft een natuurlijk **charisma**, waarmee hij het publiek aan zich bindt.
- In een sollicitatiebrief hoef je niet je hobby's te noemen, tenzij die **relevant** zijn voor de uitoefening van taken in je eventuele nieuwe baan.
- De uitleg van de schrijfster over haar roman vond ik erg abstract; ik miste **concrete** voorbeelden.
- Ruben is de meest **ambitieuze** leerling van de klas; hij wil altijd een hoog cijfer halen.

Horizontaal

21 zie 16 verticaal

20 C.S.

Noordhoff Uitgevers

Opdracht 6

Tekst 3

1 bestempelen	typeren; een stempel opdrukken – woorddelen (stempel)
2 superioriteit	uitmuntendheid; verhevenheid (boven al het andere) – woorddelen (super); omschrijving; kennis van het Engels ('superior')
3 achterhaald	niet meer kloppend – context; voorbeeld
4 veronderstelden	dachten; geloofden – context
5 abstracties	niet concrete zaken – voorbeelden
6 fundamenteel	aan de basis; in de kern – woorddelen (fundament = basis); context
7 diepgeworteld	sterk verankerd; wat heel diep zit – woorddelen (diep; wortel)
8 capaciteiten	vaardigheden – synoniem
9 onvermijdelijke	onontkoombare – woorddelen (vermijden); voorbeeld
10 exceptioneel	uitzonderlijk; heel speciaal – woorddelen (exceptie; ex = uit; -ceptie = wat genomen is; denk ook aan 'accepteren'); kennis van het Engels ('except', 'exceptional') en het Frans ('exceptionnel')
11 evenwel	maar – synoniem
12 pakweg	zo'n; ongeveer – synoniem
13 redeneren	via het verstand tot ideeën of oplossingen komen – woorddelen (rede = verstand)
14 domesticeren	als huisdier gaan houden – omschrijving; woorddelen (domus = huis)
15 monotheïstische	uitgaande van het bestaan van één enkele god – woorddelen (mono = één; theo- = god)
16 empathie	invoelingsvermogen – woorddelen (-pathie = gevoel; denk ook aan 'sympathie' en 'antipathie')
17 ontdoen van	vrijmaken van – woorddelen (ont- = niet; weg-); context
18 voorbehouden aan	alleen geldig voor – voorbeeld
19 uiten	laten blijken – woorddelen (uit- = naar buiten; denk ook aan 'uitspreken' en 'iets eruit gooien')
20 blootleggen	laten zien – woorddelen (bloot = open)
21 verschaft	geeft – context
22 exclusieve	heel speciale; uitzonderlijke; met uitsluiting van alle dingen of mensen – woorddelen (ex- = uit; -clusie = sluiting); context; voorbeeld
23 kardinale	belangrijkste; cruciale – voorbeeld; context
24 karakteristieke	kenmerkende – synoniem; woorddelen (karakter = eigen aard)
25 in essentie	wezenlijk – synoniem
26 coöperatie	samenwerking – omschrijving; context
27 steevast	altijd; constant – woorddelen (stee = plaats, 'steevast' is dus 'op een vaste plaats' in de tijd en/of in de ruimte)
28 arbitrair	willekeurig – context
29 genocide	volkenmoord; stelselmatige uitroeiing van een volk – woorddelen (genus = mensengeslacht; ras; -cide = doden)
30 selectief	welbewust uitkiezend; kieskeurig – woorddelen (select; selecteren; selectie)

Noordhoff Uitgevers

a koesteren	met liefde behandelen en beschermen
b eroderen	wegslijten
c cognitief	wat te maken heeft met mentale processen als leren, waarnemen, denken en zich herinneren
d hiërarchische	volgens rangorde; in rangorde voorkomende
e causale	oorzakelijke
f moreel	ethisch; wat te maken heeft met goed en kwaad
g louter	puur; enkel en alleen
h categorie	afdeling; soort
i evolueren	zich trapsgewijs ontwikkelen
j ontketenen	aanrichten; veroorzaken; laten beginnen
k ecologische	te maken hebbend met de leefomgeving en de betrekkingen tussen levende wezens onderling

Opdracht 7

1 onwillekeurig	arbitrair
2 exact	pakweg
3 minderwaardigheid	superioriteit
4 verhullen	blootleggen
5 vermijdbaar	onvermijdelijk
6 doodgewoon	exceptioneel
7 onethisch	moreel
8 stagneren	ontketenen

Opdracht 8

- 1** onjuist
- 2** juist
- 3** juist
- 4** juist
- 5** onjuist
- 6** onjuist
- 7** onjuist
- 8** juist

Opdracht 9

- 1** Doordat in Bangladesh elk decennium wel een paar keer grote overstromingen voorkomen, is de vrees voor het water onder de bewoners **diepgeworteld**.
- 2** Pas in het tweede decennium van de twintigste eeuw kregen vrouwen kiesrecht, want politiek was tot dan toe **voorbehouden aan** mannen.
- 3** Bennie **koestert / koesterde** de mondharmonica die hij ooit had gekregen van zijn grootvader, een bekende straatmuzikant en volkszanger.
- 4** Dankzij de toename van **ecologische** landbouw liggen er steeds meer producten in de supermarkt met een milieukeurmerk.
- 5** Voor een goed begrip van de tekst is voldoende kennis van moeilijke woorden het **kardinale** punt.
- 6** Een beetje **empathie** hoef je van mevrouw Beuleman niet te verwachten, want ze toont nooit enige interesse in de persoonlijke problemen waar sommige leerlingen mee zitten.
- 7** Volgens klimaatsceptici zijn er geen **causale** verbanden tussen milieuvervuiling en stijging van temperatuur.
- 8** Het christendom, de islam en het jodendom worden beschouwd als de belangrijkste **monotheïstische** godsdiensten

Opdracht 10**Tekst 4**

1 idealistisch	gericht op het bereiken van een ideaal; wereldverbeterend – woorddelen (ideaal)
2 sinds mensenheugenis	al bijzonder lange tijd – woorddelen (wat de mens zich nog kan heugen = zich herinneren; denk ook aan 'geheugen')
3 potentiële	mogelijke – synoniem
4 mobiliseren	in beweging brengen; activeren – woorddelen (mobiel = wat kan bewegen)
5 suggestieve	wat (vaak onjuiste) beelden, ideeën of gedachten oproept – context; woorddelen (suggestie = voorstel; voorstelling)
6 uniform	eenvormig – tegenstelling; voorbeelden; woorddelen (uni- = één; denk ook aan het woord 'uniform' in de betekenis van 'kleding die voor een groep mensen hetzelfde is')
7 diversiteit	verscheidenheid – synoniem; afbeelding; voorbeelden
8 disproportioneel	in verhoudingen onjuist; onevenredig – woorddelen (dis- = niet; proportie = verhouding; afmeting); voorbeelden
9 dogmatische	starre; volgens dogma's (strengere regels) denkend/levend – woorddelen (dogma)
10 veronderstelde	voor waar aangenomen maar niet bewezen – context
11 remedies	middelen om een oplossing te krijgen – voorbeelden; kennis van het Engels (remedy = (genees)middel)
12 paradox	innerlijke tegenspraak – voorbeeld
13 ontvankelijk	gevoelig; geneigd om aan te nemen – woorddelen (ontvangen = aannemen); context
14 sekse	geslacht – synoniem
15 homogeniteit	gelijkvormigheid – tegenstelling; context; woorddelen (homo- = eender, hetzelfde, gelijk)
16 overwegend	voornamelijk – woorddelen (over- = meer, extra; wegen); context
17 optiek	gezichtspunt; mening – woorddelen (opt- = wat met zien te maken heeft; denk ook aan de woorden 'opticien' en 'optisch'); context
18 marktwerking	mechanisme waarbij vraag en aanbod de prijs bepalen – woorddelen; voorbeeld
19 aanbeveling	advies – woorddelen (aanbevelen = adviseren); context
20 keurmerk	stempel / logo op een product dat een bepaalde kwaliteit garandeert – woorddelen (keur = keuze, wat uitgekozen en/of goedgekeurd is); voorbeeld
21 aspect	kant; facet; opzicht – context; voorbeeld
22 onbevangen	zonder vooroordelen; vrij denkend; ongedwongen – woorddelen (bevangen = beïnvloed; bedwelmde; denk ook aan 'bevangen door de warmte'); voorbeelden
23 indoctrinatie	dwang om bepaalde, vastgelegde opvattingen (= doctrines) te hebben; zeer sterke beïnvloeding van je denken – tegenstelling
24 zich bekommeren om	aandacht geven aan; zorg besteden aan – context; woorddelen (kommer = zorg(en))
25 geheid	beslist; zeker – context; woorddelen (heien = met een machine lange palen in de grond slaan om een stevig fundament te krijgen)
26 zich profileren	de aandacht vestigen op jezelf; een duidelijk beeld geven van jezelf – woorddelen (profiel = schets, beeld); voorbeeld

27 competitieve	strijdlustige; vechtend om beter te worden dan een ander – voorbeeld; woorddelen (competitie)
28 gereguleerd	voorgeschreven hoe een activiteit moet verlopen; gestuurd – synoniem; woorddelen (regel; reguleren); voorbeeld
29 expertise	deskundigheid – woorddelen (expert = specialist); context; omschrijving
30 in de waan	in de veronderstelling; ten onrechte denkend dat – woorddelen (waan); voorbeeld
a uitgekiende	slim bedachte
b liberaal	ruimdenkend; vrijzinnig; van mening dat de overheid niet veel invloed moet hebben op de samenleving en de economie
c quota	vastgestelde (meestal evenredige) delen of hoeveelheden (NB het enkelvoud is 'quotum')
d beoogd	als doel gesteld
e ambtelijke	erg formele; de regels volgende
f inherent aan	onverbrekkelijk verbonden met
g ideologie	leer; gedachtegoed dat de basis voor een stelsel vormt
h doctrines	leerstellingen (= bepaalde, vastgestelde opvattingen, bijvoorbeeld in religieuze of maatschappelijke zaken)
i niet gediend zijn van	afwijzend staan tegenover; niet willen
j bedreven in	ervaren en handig in
k in de arm nemen	de hulp inroepen (van); erbij betrekken

Opdracht 11

- 1 Is het goed dat er **marktwerking** in de zorg bestaat, zodat bijvoorbeeld ziekenhuizen met elkaar concurreren?
- 2 Bij een sollicitatie mogen zaken als huidskleur, geaardheid of **seks** geen rol spelen bij de keuze voor een kandidaat.
- 3 Na de **suggestieve** opmerking van de journalist over haar privéleven ontstak de bekende actrice voor de camera's in grote woede.
- 4 De leerlingen die het proefwerk niet goed hadden voorbereid, verkeerden **in de waan** dat zij binnen twee weken een herkansing zouden krijgen, maar dat stond de docent niet toe.
- 5 Vanwege de extreem hoge waterstand zal de overheid bewoners van het gebied achter de dijken **mobiliseren** om mee te helpen zandzakken te leggen.
- 6 'Je moet nooit 'nooit' zeggen' is een voorbeeld van een **paradox**.
- 7 Onze directrice, mevrouw Prins, probeert zich te **profilieren** als een geduldig en betrokken iemand, maar in feite is ze snel geïrriteerd en lijkt ze bovendien niet echt in anderen geïnteresseerd.
- 8 In totalitaire samenlevingen is er meestal sprake van verregaande **indoctrinatie** van de burgers, zodat die gaan geloven dat het politieke systeem in hun land superieur is aan andere.

Opdracht 12

Horizontaal

- 1 komma
- 5 uniform
- 8 ca
- 9 uiten
- 10 al
- 11 punt
- 12 ik

13 moreel
15 km
17 sekse
18 coöperatie
21 uw
22 enzo
23 blootleggen
26 sine
27 eind
28 obs
30 remedie
32 + 37 sinds mensenheugenis
34 dis / des
35 neo
37 zie 32
39 zie 52 verticaal
40 zie 52 verticaal
43 evenwel
45 bv
46 zie 50 verticaal
47 als
49 mobiel
51 aan
52 in essentie
54 een

Verticaal

1 kaak
2 mono
3 liberaal
4 het
5 un
6 ontketenen
7 mv
11 pakweg
14 roe
15 koesteren
16 veronderstellen
19 optiek
20 potentieel
24 ons
25 gamie
28 oud
29 beoogd
31 bedreven
33 steevast
2+36 monotheïsme
38 idem
41 zie 52 verticaal
42 sub
44 zie 50 verticaal
48 est
50 + 46 (hor.) + **44** (vert.) in de waan

Noordhoff Uitgevers

52 + 39 (hor.) + 40 (hor.) + 41 (vert.) in de arm nemen

53 im

55 ex

